SUPPLEMENT MET BRONTEKSTEN BEHOREND BIJ DE

MASTERSCRIPTIE 'DISCRETIO - MATER VIRTUTUM'

Hoofdstuk 1
Invloed van Evagrius Ponticus (ca. 345 – ca. 399) op de monastieke literatuur inzake het begrip discretio

§1.1.2 Het Egyptische woestijnklimaat in theologisch/filosofisch/spirituele zin

Tekst 1, Preek van Antonius de Grote over ascese en onderscheiding der geesten.
(21,5)"[…..], wat we dringend moeten weten, is wat voor listen en lagen ze [de demonen E.K.] *tegen ons gebruiken. (22,3) Vandaar dus de noodzaak van vele gebeden en ascese, wanneer je van de Geest eenmaal de gave hebt ontvangen tot onderscheiding van geesten […..]"*[127]

Tekst 2, Antonius de Grote over lichaam en ziel bij ascese
(45,5)[…..] Ja, een beetje tijd mag naar het lichaam gaan voor wat nodig is, maar over het geheel genomen moet de vrije tijd aan de ziel besteed worden om wat haar tot voordeel strekt. (45,6) Zij mag niet door lichamelijk genot omlaaggehaald worden, het lichaam moet veeleer door haar tot dienstbaarheid worden gebracht."[128]

§ 1.2.2 Overzicht van het leven van Evagrius Ponticus

Tekst 3, Evagrius Ponticus over nagezonden post
"*<Gaat weg>, zei hij, <gij gedachten aan thuis, verbrandt alle met elkaar en probeert in de toekomst niet, mij daarheen terug te roepen, van waar ik gevlucht ben.>"* (Vert: E.K.).[129]

§ 1.2.3 Historiografie over het leven van Evagrius Ponticus

Tekst 4, beschrijving van Evagrius Ponticus in Historia monachorum in Aegypto
"Wij zagen ook een bovenmate geleerde en in alles bewonderenswaardige man, Evagrius genaamd. Hem was naast andere vermogens van de ziel een zodanige genade van de onderscheiding der geesten en de zuivering van de gedachten (zoals de Apostel zegt) ten deel gevallen, dat men dacht, dat geen andere broeder ooit een zo subtiele en spirituele kennis had bereikt. Hij had zijn grote inzicht vergaard door zijn studies en zijn ervaring, maar vooral door de genade van God. Hij had vaak onderricht

---

[127] Athanasius van Alexandrië, (Vert. V.Hunink), *Antonius – onsterfelijke icoon van de monnik*, p.60.
[128] Athanasius van Alexandrië, (Vert. V.Hunink), *Antonius,* pp. 24,25 – 82,83
[129] J. Cassianus, *Die Heilmittel der acht Hauptlaster – de octo principalium vitiorum remediis,* Quellen der Spiritualität Band 15, Vier-Türme-Verlag, Münsterschwarzach, 2019, p. 139.

ontvangen van St. Macarius, die bij iedereen bekend was om zijn bijzondere tekenen en wonderen." (Vert.: E.K.)[130]

Tekst 5, beschrijving van Evagrius Ponticus als ervaren monnik in Historia Lausiaca
"Nadat hij in een periode van vijftien jaar zijn geest tot het uiterste toe had gezuiverd, gold hij derhalve de gave van kennis en wijsheid en de onderscheiding der geesten waardig te zijn."(Vert.: E.K.)[131]

§1.3.3 Is de leer van Evagrius Ponticus een louter intellectuele aangelegenheid?

Tekst 6, Evagrius Ponticus in de Skemmata: het gebed als geestestoestand
"Het gebed is die toestand van de geest, die alleen door het licht van de Heilige Drie-eenheid tot stand komt."[132] (Vert. E.K.)

§1.4.2 Bespreking van het boek Praktikos

Tekst 7, Proloog van de Praktikos
*"[…..]Nu willen wij berichten over het praktische en gnostische leven, echter niet alles wat wij gezien en gehoord hebben (*van de Woestijnvaders, EK*), maar alleen, wat wij van hen geleerd hebben, om het ook aan anderen te zeggen.*
Wij hebben daarom in beknopte vorm de Praktika in honderd […..]hoofdstukken onderverdeeld.
Daarbij hebben we heel wat verhuld, andere dingen donker voorgesteld, om <niet het heilige aan de honden te geven noch de paarlen voor de zwijnen te werpen> (Mt 7,6).
Voor degenen die de voet in het zelfde spoor hebben gezet, zullen deze zaken inmiddels duidelijk zijn."(Vert. E.K.) (Prakt,10).[133]

Tekst 8, Praktikos hoofdstuk 33
"Onderwerp je hart niet aan de hoogmoed,
En spreek niet voor het aangezicht van God:
Ik ben machtig."(vert. E.K.)

We weten immers uit de Schrift,
"dat wij zonder de Heer niet tegen de vijanden kunnen vechten, want zij zijn sterker dan wij."(vert. E.K.)[134]

---

[130] N. Russell (vert.), *The Lives of the Desert Fathers – the Historia Monachorum in Aegypto,* Cistercian Publications 34, Abbey of Gethsemani, Kentucki USA, 1980, p. 150.
[131] W.K. Lowther Clarke, *The Lausiac History of Palladius, Bishop of Aspuna, D.CA. 430,* Translations of Christian Literature, Series I Greek Texts, Society for Promoting Christian Knowledge, London – The Macmillan Company, New York, 1918, reprint 2018, pp.132-137.
[132] W. Harmless SJ, R. Fitzgerald SJ, "The sapphire light of the mind: the *Skemmata* of Evagrius Ponticus", in: *Theological Studies,* vol. 62, 2001, pp. 498-529.
[133] Evagrios Pontikos, *Der Praktikos (der Mönch)- Hundert Kapitel über das geistliche Leben,* (vertaling, inleiding en commentaar Gabriël Bunge), Weisungen der Väter, Band 6, Beuroner Kunstverlag, 2008,p. 65
[134] Evagrius Ponticus, *Worte an die Mönche, Worte an eine Jungfrau – Sententiae ad monachos, sententiae ad virginem,* Quellen der Spiritualität Band 6, Vier-Türme-Verlag, 2012, p.58, sn 62.

Tekst 9, Parallel met de Praktikos: De weg van Gods geboden in de Regula Benedicti
" Laten wij ons hart en ons lichaam dan uitrusten voor de strijd, dat wil zeggen voor de heilige gehoorzaamheid aan Gods geboden.[…….]Naarmate men echter voortgang maakt in het monniksleven en in het geloof, verruimt zich het hart en snelt men met een onuitsprekelijk blije liefde voort langs de weg van Gods geboden."(RB Prol.: 40, 49).

Tekst 10, brief aan Abba Loukios over de strijd tegen de demonen.
"Nu is de strijd, die met de gave der onderscheiding gevoerd wordt, vol van talrijke verleidingen. Hij bewerkt echter een grote reinheid van het hart, waarmee door de demonen niet gespot wordt, omdat zij niet in staat zijn het intellect of de ziel aan te klagen. Evenals namelijk de wijsheid de kennis van de lijflijke dingen op een juiste manier richt, zo neemt men ook aan, dat de gave der onderscheiding bij de in het intellect ingeprente gedaanten de heilige gedachten van de verdorvene, de zuivere van de onzuivere onderscheidt. En zij maakt de list kenbaar van de spottende demonen, die zich bekleden met de beelden van de zin en het geheugen, om de ziel, die zich naar de 'erkenning van Christus' haast, te misleiden."[135] (Vert. E.K.)

Tekst 11, Parallel met de Praktikos: Over de verschillende soorten monniken in de Regula Benedicti
"Vervolgens is er een tweede soort, die van de anachoreten: dat wil zeggen kluizenaars; monniken die niet meer door de eerste ijver van hun monnikenleven gedreven worden, maar die door een lange proeftijd in het klooster met de steun van de gemeenschap geschoold zijn en geleerd hebben tegen de duivel te strijden. Nadat zij zich in de gelederen van de broeders hebben geoefend voor het duel in de woestijn, zijn zij met de steun van God sterk genoeg om zonder andermans hulp, alleen met eigen hand en arm veilig weerstand te bieden aan de aanvechtingen van het vlees en hun gedachten." (RB 1: 3-5)

Tekst 12, Psalm 91 over de moordende steek van de middag.
"Wie vertoeft in de schuilplaats des Allerhoogsten,
vernacht in de schaduw van de Almachtige
en zegt tot de Heer: 'mijn toevlucht, mijn sterkte,
mijn God op wie ik mij verlaat.'
[…..]
Gij hoeft nimmer te duchten
de verschrikking der nacht,
de pijl die vliegt overdag,
de pest die waart in het donker,
de moordende steek van de middag.
[…..]" (Ps. 91, 1,2 - 5,6).

Tekst 13, Psalm 42,6 troostende woorden van David.
"Wat buigt ge u neer, mijn ziel,
wat zijt ge ontrust in mij?

[135] Evagrius Ponticus (vertaling Leo Trunk OSB), *Die große Widerrede – Antirrhetikos,* Quellen der Spiritualität, Band 1, Vier-Türme-Verlag, 2019, p.46

Stel gij op God uw hoop:
eenmaal loof ik Hem wéér
die mij bevrijdt – mijn God." (Ps. 42,6)

Tekst 14, het rouwmoedige gebed onder tranen.
"(5) Bid eerst om de gave der tranen opdat jouw pijn de jou aangeboren wildgroei wat inperkt. Heb je dan je zonden aan de Heer bekend, dan zal hij je vergeven.(6) Bid je namelijk onder tranen, dan zal je gebed verhoord worden. Er is niets waarover de Heer zich meer verheugt, dan over verzoeken onder tranen." (vert. E.K.)[136]

Tekst 15, Parallel met de Praktikos, het rouwmoedige gebed in de Regula Benedicti
"En laten wij wel beseffen, dat wij niet verhoord zullen worden omwille van een veelheid van woorden, maar omwille van onze zuiverheid van hart en onze rouwmoedige tranen." (RB 20: 3)

Tekst 16, adviezen om de demon van de acedía het hoofd te bieden.
"De acedía wordt genezen door standvastigheid
en doordat men alles doet met grote zorgvuldigheid,
eerbied voor God en volharding.
Leg jezelf een maat op in ieder werk,
en sta er niet van op,
voordat je het hebt voltooid. En bid voortdurend en met weinig woorden,
en de demon van de acedía zal voor je vluchten."[137]

"Als de demon van de acedía over je komt,
verlaat dan niet je woning,
en wijk niet uit ten tijde van de nuttige strijd.
Want zoals men zilver blank maakt,
zo zal je ziel glanzen."[138] (Vert. E.K.)

Tekst 17, beschrijving van een monnik die door acedía is getroffen
"Het oog van de door acedía getroffene
staart voortdurend naar de ramen,
en zijn geest stelt zich de bezoekers voor.
De deur knarst,
en hij springt op.
Hij hoort een stem
en speurt door de ramen,
en gaat daar niet vandaan,
tot hij, lam geworden, gaat zitten.

---

[136] Evagrius Ponticus (vert.J.Bamberger), *Über das Gebet, tractatus de oratione,* Quellen der Spiritualität Band 4, Vier-Türme-Verlag, 2019, p.43
[137] Evagrios Pontikos (vertaling, inleiding en commentaar Gabriël Bunge), *Der Praktikos (der Mönch)- Hundert Kapitel über das geistliche Leben,* Weisungen der Väter, Band 6, Beuroner Kunstverlag, 2008, Kapitel 28,p.140
[138] Evagrius Ponticus, *Worte an die Mönche, Worte an eine Jungfrau – Sententiae ad monachos, sententiae ad virginem,* Quellen der Spiritualität Band 6, Vier-Türme-Verlag, 2012, p.57, sn 55

Leest de door acedía getroffene,
dan gaapt hij veel, en gemakkelijk zakt hij weg in slaap.
Hij wrijft in zijn ogen
en strekt zijn handen uit,
en door zijn ogen van het boek af te wenden,
staart hij naar de muur.
Dan wendt hij ze weer af
en leest een beetje,
en het boek doorbladerend
zoekt hij naar het slot van de uiteenzettingen.
Hij telt de bladzijden
en bepaalt daarbij het aantal hoofdstukken,
hij hekelt het schrift en de vormgeving,
en ten slotte klapt hij het boek dicht
en legt er zijn hoofd op,
en valt in een niet al te diepe slaap,
want de honger maakt uiteindelijk
zijn ziel weer wakker,
en deze gaat dan opnieuw
haar eigen zorgen achterna". (Vert: E.K.) [139]

§ 1.4.3 Accentverschillen tussen het gedachtengoed van Evagrius Ponticus en de Regula Benedicti.

Tekst 18, de Regula Benedicti inzake toezicht bij acedia

"Vooral moeten ook een of twee ouderlingen worden aangewezen om in het klooster de ronde te doen op uren dat de broeders aan het lezen zijn, en toe te zien of er misschien een lusteloze broeder is, die de tijd doorbrengt met niets doen of met praten, in plaats van zich met zijn lezing bezig te houden, en die zodoende niet alleen zichzelf schaadt, maar ook anderen van hun plicht afhoudt.[…..] Als iemand echter zo onverschillig of lusteloos is, dat hij niet wil of niet kan studeren of lezen, wordt hem iets te doen gegeven, zodat hij niet zonder bezigheid is. Zieke of zwakke broeders krijgen iets te doen of te maken dat van dien aard is, dat ze niet ledig zijn maar ook niet bezwijken onder de overmatige inspanningen of weglopen. Hun onvermogen moet door de abt in aanmerking genomen worden." (RB 48: 17-18; 23-25).

[139] Evagrios Pontikos (vert. Gabriel Bunge), *Über die acht Gedanken – Tractatus de octo spiritibus malitiae,* Weisungen der Väter, Band 3, Beuroner Kunstverlag, 2011, Kapitel xiv, pp. 61,62.

§ 1.5 Terugblik op Hoofdstuk 1
Invloed van Evagrius Ponticus (ca. 345 – ca. 399) op de monastieke literatuur inzake het begrip discretio

Tekst 19, verwijzing in de Regula Benedicti naar de traditie van Bijbel, Vaders, Vitae en Basilius

" (3)Want welke bladzijde, welk woord uit de door God geïnspireerde Schriften van het Oude en Nieuwe Testament is geen lijnrecht richtsnoer voor het leven van de mens?
(4)Of welk boek van de heilige, katholieke Vaders bevat geen aanwijzingen voor ons, hoe wij regelrecht tot onze Schepper kunnen geraken?
(5)Dan zijn er nog de Gesprekken van de Vaders, hun Instellingen en hun levensbeschrijvingen en ook nog de Regel van onze heilige vader Basilius:
(6)wat zijn het anders dan documenten over het deugdenleven van goedlevende en gehoorzame monniken?" (RB 73: 3-6).

Hoofdstuk 2
Betekenis van het begrip discretio binnen de traditie van de vroege monastieke literatuur en binnen de Regula Benedicti

§ 2.1.2. De werken van Johannes Cassianus.

Tekst 20, verontschuldiging van Johannes Cassianus omtrent een mogelijk falend geheugen omtrent zijn reizen in de woestijn

"[…..] wij kunnen ons niet langer volledig de dingen herinneren die wij probeerden te doen of leerden of zagen van onze jeugd af aan, toen wij tussen deze mannen leefden en geïnspireerd werden door hun dagelijkse uitleg en voorbeeld; vele jaren zijn verstreken sinds wij hun gemeenschap en de navolging van hun leefwijze achter ons lieten. En vooral kon de gedachte achter wat daar toen gedaan werd nooit overgedragen, of begrepen of afgesmeekt worden door middel van ontspannen meditatie of verbaal onderricht." (Vert. E.K.)[140]

Tekst 21, verwijzingen in de Regula Benedicti naar de werken van Johannes Cassianus

"Op een dag met middagmaal gaan de broeders, zodra zij van het avondmaal zijn opgestaan, bij elkaar zitten en een van hen leest de <Gesprekken> of de <Levens der Vaders> of iets anders dat de toehoorders kan stichten" (RB 42: 3)

[140] John Cassian, *The Institutes,* Cassian's Preface to *the Institutes*, 4, p.12.
(transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 58, Paulist Press, New York/Mahwah, 2000.

"Dan zijn er nog de gesprekken van de Vaders, hun Instellingen en hun levensbeschrijvingen en ook nog de Regel van onze heilige Vader Basilius:" (RB 73: 5)[141]

§ 2.1.4. Cassianus en discretio

Tekst 22, Abba Moses in Collatio I over het doel en het einde van de monnik, citaat 1 van de apostel Paulus

"Inderdaad is het einde van onze gekozen oriëntatie het eeuwig leven, volgens de ware woorden van de Apostel: < gij oogst heiligheid en tenslotte eeuwig leven>[142]. Maar de skopos is zuiverheid van hart, die niet zomaar heiligheid wordt genoemd. Zonder dat zal het eerder genoemde einde niet bereikt kunnen worden." (Coll. I, V.2) (Vert. E.K.).

Tekst 23, Abba Moses in Collatio I over het doel en het einde van de monnik, citaat 2 van de apostel Paulus

"Het is alsof hij [de Apostel] *het in andere woorden gezegd zou hebben: je doel inderdaad bereikt hebbend, in zuiverheid van hart, maar je einde in het eeuwig leven."*[143](Vert.: E.K.)

Tekst 24, Abbas Moses in Collatio I over de werktuigen (de discipline) als middel om tot het doel (maar niet tot het einde) van de monnik te komen

"Want het einde van die discipline bestaat daaruit niet; beter gezegd: het is door middel van deze dingen dat men tot het einde komt […..] Wat ook de zuiverheid en rust van onze geest zou kunnen verstoren, hoe nuttig en noodzakelijk het moge lijken, het moet vermeden worden als schadelijk.
Want als wij ons aan deze regel houden zullen wij in staat zijn de zijpaden van fouten en verwarring te mijden, en dankzij een zuivere koers aan te komen bij het verlangde einde." (Coll.I, VII, 3-4)(Vert.: E.K.)

Tekst 25, Collatio II, Antonius de Grote over de gevolgen van gebrek aan discretio

"Want hoewel zij vol deugden waren, liet het gebrek aan discretio niet toe dat hun werken gestand bleven tot het einde. Discretio, die overdrijving van elke soort voorkomt en de monnik leert altijd voort te gaan langs de koninklijke weg en hem niet opblaast door deugden ter rechter zijde – dat betekent in een overmaat aan vurigheid de maat overschrijden van gerechtvaardigde matiging – noch hem ter linker zijde laat verdwalen naar de ondeugden wegens zwakte voor genoegens – dat betekent onder het

---

[141] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, pp. 6-7.
[142] Rom. 6, 22.
[143] John Cassian, *The Conferences,* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, Coll. I, V, 2, p. 44

voorwendsel van lichaamsbeheersing verweken door een daar tegenoverstaande lauwheid van geest." (Vert.: E.K.)(Col. II, II.4)[144]

Tekst 26, Collatio II, Antonius de Grote over discretio, zoals Jezus daarover heeft gesproken

"Dit dus is discretio volgens de woorden van de Verlosser. Zij is het oog en het licht van het lichaam: <De lamp van het lichaam is het oog. Wanneer dus uw oog helder is, zal heel uw lichaam verlicht zijn. Is echter uw oog slecht, dan is heel uw lichaam duister>.[145] De reden hiervan is dat zij licht werpt op alle gedachten en handelingen van de persoon en alles wat gedaan moet worden weet te onderscheiden." (Vert.: E.K.) (Coll. II, II.5)[146]

Tekst 27, Collatio II, nadere kenmerken van discretio, zoals aangegeven door Antonius de Grote

"Van de discretio wordt ook gezegd dat zij de leidraad van ons leven is, zoals geschreven staat: <Zij die geen leidraad hebben zullen vallen als bladeren>[147].

Ook wordt zij correct aangeduid als 'overleg': <Als een stad waarvan de muren zijn afgebroken en die geen vestingwallen heeft, zo is de mens die zonder overleg handelt.>[148]" (Vert.: E.K.) (Coll. II, IV.1)[149]

Tekst 28, Collatio II, samenvatting door Abba Moses van de mening van Vader Antonius en alle andere Woestijnvaders over discretio

"En zo, naar de mening van zowel de gezegende Antonius als alle anderen, werd onder discretio verstaan datgene dat de onbevreesde monnik op een gestadig naderen tot God zou leiden en altijd alle voornoemde deugden onaangetast zou houden; datgene waarmee de hoogten van volmaaktheid met weinig moeite bereikt zouden kunnen worden; en datgene zonder welk velen van degenen die zelfs met goede wil zich inspannen niet in staat zouden zijn de top te bereiken." (Vert.: E.K.)(Coll. II,IV.4)[150].

Tekst 29, Collatio II, Abba Moses over de wijze waarop de monnik discretio moet verwerven

"Met alle moeite moet het goed van de discretio verworven worden door middel van de deugd der nederigheid, waardoor de uitersten ons niet kunnen verwonden.

---

[144] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, Coll. II, II.4 p.85
[145] Matt. 6, 22-23a.
[146] John Cassian, *The Conferences,* Coll. II, II.5, p. 85
[147] LXX Spr.11,14: "οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα".
[148] LXX Spr. 25,28: "ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει"
[149] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, p.86
[150] John Cassian, *The Conferences,* p.87

Het is een oud gezegde dat de uitersten elkaar raken: νακροτητες νισοτητες." (Coll. II, XVI.1.)[151] (Vert. E.K.)

Tekst 30, Collatio II, Abba Moses over de gematigdheid onder leiding van discretio

"Daarom moeten wij in overeenstemming met de Apostel, <met de wapens van de gerechtigheid aan de rechter hand en aan de linker hand>[152] onze weg gematigd gaan en treden tussen welke uitersten dan ook onder de leiding van discretio [.....]."[153] (Coll II, XVI.2) (Vert: E.K.)

§ 2.2.2 De opname van novicen in het coenobium, vergeleken tussen Johannes Cassianus en Benedictus.

Tekst 31, Boek IV van de Institutiones, over de bezitloosheid van de novice
"Wie opgenomen wil worden in het coenobium wordt nooit toegelaten voordat hij uitdrukking heeft gegeven aan zijn volharding en verlangen en zijn nederigheid en geduld, terwijl hij gedurende minstens tien dagen buitengesloten is gebleven.[.....]En als hij dan is ontvangen wordt hem met de uiterste ernst gevraagd of er van zijn vroegere bezittingen nog iets aan hem kleeft, bijvoorbeeld zelfs een enkele munt." (Inst. 4, III,1)[154](Vert. E.K.)

Tekst 32, Boek IV van de Institutiones, over de vereiste volharding van de novice
"Je moet tot het einde volharden in de armoede die je voor God en zijn engelen hebt beloofd, en ook in de nederigheid en het geduld waarmee je onder vele tranen gesmeekt hebt toegelaten te worden in het klooster, toen je daar tien dagen buiten verbleef. En je moet niet alleen volhouden maar ook vorderingen maken en groeien. Want het zou een betreurenswaardige zaak zijn als je toch begon af te glijden naar steeds lagere zaken, terwijl je verondersteld werd vanaf je eerste start vorderingen te maken en naar volmaaktheid te streven.
Want niet degene die eraan begonnen is, maar degene die erin heeft volhard tot het einde toe zal gered worden."[155] (Inst. 4, XXXVI,2)[156] (Vert. E.K.)

Tekst 33, Regula Benedicti, hoofdstuk 58, over de aanname van novicen
"(1) Wanneer een nieuweling zich voor het monniksleven komt aanmelden, mag hem de intrede niet gemakkelijk gemaakt worden,
(2) maar men doet wat de Apostel zegt: <Beproef de geesten of ze uit God zijn>.

---

[151] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, p.99
[152] SV 2Kor. 6,7 :"door de wapenen der gerechtigheid aan de rechter en aan de linkerzijde".
[153] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, p.100
[154] John Cassian, *The Institutes,* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 58, The Newman Press, New York/Mahwah, 2000, pp.79-80.
[155] Mat. 24,13
[156] John Cassian, *The Institutes,* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 58, The Newman Press, New York/Mahwah, 2000, 4,XXXVI.2, pp.98-99.

(3) Als de aangekomene dus blijft kloppen en hij blijkt de onvriendelijkheid waarmee men hem behandelt en de weigering om hem binnen te laten gedurende vier of vijf dagen geduldig te verdragen en te volharden in zijn verzoek,
(4) dan wordt hij binnengelaten en voor enkele dagen ondergebracht in het gastenverblijf." (RB 58: 1-4).

Tekst 34, Regula Benedicti, hoofdstuk 58, over de plaatsing van de novice in de cella noviciorum
(5)"Daarna pas krijgt hij een plaats in het verblijf van de novicen, waar zij onderricht ontvangen, eten en slapen.
(6) Met hun zorg wordt een ouderling belast die de kunst verstaat hun zielen te winnen en die zeer nauwkeurig op hen let.
(7) Hij moet zorgvuldig toezien of de kandidaat werkelijk God zoekt, of hij ijver heeft voor het werk Gods, voor de gehoorzaamheid en voor de beproeving van zijn nederigheid."
(RB 58: 5-7)

Tekst 35, Regula Benedicti, hoofdstuk 58, over de gevolgen voor het leven van de intrede in het klooster
"(15)Maar hij moet goed weten, dat ook de wet van de Regel bepaalt, dat hij van die dag af het klooster niet meer mag verlaten
(16) en het juk van de Regel niet meer van zijn hals kan schudden, nu hij het na een zo langdurig beraad vrij heeft kunnen weigeren of aannemen.
(17)Vóór zijn opname in de gemeente moet hij in het koor in het bijzijn van allen stabiliteit, een monastiek levensgedrag en gehoorzaamheid beloven
(18) ten overstaan van God en zijn heiligen. Zo zal hij weten, dat hij, als hij ooit anders mocht handelen, door Hem verworpen zal worden met Wie hij de spot drijft."
(RB 58: 15-18)

Tekst 36, Regula Benedicti, hoofdstuk 58, over afstaan van bezit bij de professie
"Als hij iets bezit moet hij het ofwel van te voren aan de armen uitdelen, ofwel het door een plechtige schenking aan het klooster overdragen, zonder iets van dat alles voor zichzelf achter te houden." (RB 58:24).

Tekst 37, Regula Benedicti, hoofdstuk 33, over vertrouwen bij het afzien van persoonlijk bezit
"Zij moeten erop vertrouwen, dat ze alles wat ze nodig hebben van de vader van het klooster zullen ontvangen en ze mogen niets ter beschikking hebben dat de abt hun niet heeft gegeven of toegestaan."(RB 33:5).

§ 2.3.2. Opzet en structuur van de Regula Benedicti

Tekst 38, Regula Benedicti, Proloog, aanhef van de RB gericht aan de monnik persoonlijk
"aanvaard gewillig de vermaningen van uw liefdevolle vader en breng ze metterdaad ten uitvoer, […..]" (RB Prol.: 1)

Tekst 39, Regula Benedicti, Slot, vermaning aan de monnik persoonlijk
"Wie u dan ook bent, u die met zoveel haast op weg bent naar het hemels vaderland: breng eerst met Christus' hulp deze bescheiden regel voor beginnelingen ten uitvoer; eerst daarna kunt u onder Gods bescherming die hogere toppen van wijsheid en deugd bereiken, waarop wij zojuist gewezen hebben. Amen." (RB 73: 8-9).

Tekst 40, Regula Benedicti, hoofdstuk 1, over de sterkste soort monniken
"Wij laten hen [andere soorten monniken, EK] *dan ook voor wat ze zijn en willen nu ertoe overgaan om met Gods hulp een regel op te stellen voor de sterkste soort: de cenobieten."* (RB 1: 13).

Tekst 41, Regula Benedicti, hoofdstuk 2, over de abt
"Hij wete dus, dat wie de leiding van zielen op zich neemt, zich klaar moet maken om rekenschap te geven. Daarom moet hij ervan overtuigd zijn, dat hij op de dag van het oordeel over evenveel zielen aan de Heer rekenschap zal moeten geven als hij broeders onder zijn hoede weet, en natuurlijk komt daar zijn eigen ziel nog bij". (RB 2: 37-38).

Tekst 42, Regula Benedicti, hoofdstuk 3, over het beraad van de broeders
"De reden nu waarom wij hebben vastgesteld, dat allen voor het beraad bijeen geroepen moeten worden, is, dat de Heer vaak aan een jongere openbaart wat het beste is." (RB 3: 3).

Tekst 43, Regula Benedicti, hoofdstuk 4, enkele werktuigen om goed te handelen, gebaseerd op Evagrius Ponticus
(1):*"Zijn toorn niet de vrije loop laten"* (ovvργη bij Evagrius);
(2): "*niet onmatig zijn bij het eten"* (γαστριμαργια bij Evagrius)[157]

Tekst 44, Regula Benedicti, hoofdstuk 4, over de ijdele roemzucht en de hoogmoed
"Niet heilig willen heten voor men het is, maar het eerst zijn, om met meer recht zo genoemd te worden." (RB 4: 62).

Tekst 45, Collatio II, Abba Moses over de nederigheid en discretio
"Toen zei Moses: <Ware discretio wordt uitsluitend verworven door ware nederigheid. Het eerste bewijs van deze nederigheid zal blijken als niet alleen alles wat gedaan moet worden maar ook alles wat gedacht wordt voorgelegd wordt aan het toezicht van de ouden, zodat men, niet vertrouwend op zijn eigen oordeel, zich in alle opzichten moge onderwerpen aan hun opvatting en zal weten hoe te oordelen wat goed is en wat slecht overeenkomstig met wat zij hebben aangereikt. Dit onderricht zal een jonge man niet alleen leren hoe op de juiste paden te lopen door de ware wijze van discretio , maar zal er ook voor zorgen dat hij geen schade lijdt door de voetangels en klemmen van de vijand. Wie dan ook niet naar zijn eigen oordeel leeft maar naar het voorbeeld van onze voorvaderen zal nooit worden misleid, noch zal de sluwe vijand voordeel kunnen behalen uit de onwetendheid van een persoon, die niet weet hoe hij alle gedachten die in zijn hart opkomen door een gevaarlijke hindernis moet kapotslaan, maar deze ofwel verwerpt of

[157] RB 4: 22 resp. RB 4:36

aanvaardt in overeenstemming met de weloverwogen opvatting van de vaderen. >"[158] (Vert: E.K.)

Tekst 46, Regula Benedicti, hoofdstuk 5, over de gehoorzaamheid aan de abt

"Zij leven dan ook niet naar eigen inzicht en gehoorzamen niet aan hun eigen verlangens en begeerten, maar laten zich leiden door het oordeel en de bevelen van een ander: zij leven in kloosters en verlangen onder een abt te staan. Ongetwijfeld richten juist zij zich naar dat woord van de Heer, waar hij zegt:< Ik ben niet mijn eigen wil komen doen, maar de wil van Hem die Mij gezonden heeft>[159]*".*(RB 5: 12-13).

Tekst 47, Regula Benedicti, hoofdstuk 5 en 7, over de gehoorzaamheid aan de abt als gehoorzaamheid aan God.

"De gehoorzaamheid immers, die aan de oversten wordt bewezen, wordt aan God zelf bewezen, want hij heeft gezegd:<Wie u hoort, hoort mij>[160]*".* (RB 5: 15).

"Dat wij onze eigen wil niet mogen doen zegt ons de Schrift: <Keer u af van uw eigen wil>. En in dezelfde wil vragen wij God in het gebed des Heren, dat zijn wil in ons moge geschieden."(RB 7: 19-20).

§ 2.3.3 Benedictus zelf aan het woord over Discretio

Tekst 48, Regula Benedicti, hoofdstuk 64, over de eisen die aan de abt gesteld moeten worden

(16)*Hij mag niet gejaagd of angstig zijn, niet overdreven of koppig, niet jaloers of al te achterdochtig, want anders vindt hij nooit rust.*

(17)*Omzichtig en bezonnen geeft hij zijn bevelen, en of de opdracht die hij geeft op de goddelijke dan wel op de tijdelijke dingen betrekking heeft, altijd moet hij met onderscheiding en met mate te werk gaan en*

(18)*denken aan de gematigdheid van de heilige Jacob, die zeide: <Als ik mijn kudde nog langer vermoei met lopen, zullen allen nog binnen de dag sterven.>*

(19)*Laat hij deze en andere voorbeelden van gematigdheid, die de moeder der deugden is* [mater virtutum, E.K.]*, ter harte nemen en alles met zoveel maatgevoel regelen, dat er voor de sterken nog iets te verlangen blijft, en de zwakken niet worden afgeschrikt."* (RB 64: 16–19).

Tekst 49, Genesis 33, 13-14

(13)Maar Jakob zei hem: "Mijn heer weet, hoe teer de kinderen zijn. Ook heb ik nog zogende schapen en runderen bij me; als die dieren een dag teveel opgejaagd worden, bezwijken ze.(14) Laat mijn heer voor zijn dienaar uitgaan; dan zal ik op mijn gemak mijn tocht vervolgen, en mij schikken naar het vee dat voorop gaat en naar de kinderen, totdat ik mijn heer in Seir tref."

---

[158] John Cassian, *The Conferences* (transl. Boniface Ramsey, O.P.), Ancient Christian Writers – the Works of the Fathers in Translation No. 57, Paulist Press, New York/Mahwah, 1997, Conf. 2, X,i,2, pp. 90,91.

[159] Joh. 6, 38

[160] Luc. 10,16